



אוניברסיטת בן-גוריון בנגב  
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

### המחלקה לחינוך תשע"ט 2018-2019

שם הקורס: מערכת החינוך ואתגר השונות: מיון, הפרדה ושילוב

מס' קורס : 129-2-631

שם המרצה: ד"ר יריב פניגר

#### יעדי ההוראה:

בקורס זה נעמוד על המתח שבין הפרדה ושילוב במערכות חינוך מודרניות, תוך דגש על מערכת החינוך הישראלית. הקורס יעסוק בנושאים כגון הקבצות, הסללה ואינטגרציה חברתית בבית הספר. אחת השאלות המרכזיות שיועלו לדיון בסמינר היא שאלת שוויון ההזדמנויות. באמצעות מחקרים אמפיריים ננסה נעמוד על היבטים שונים של שוויון הזדמנויות הן תחת מדיניות של הפרדה והן תחת מדיניות המקדמת שילוב.

#### פרשיות לימודים:

- מבוא - מיון, הפרדה ושילוב במערכות חינוך מודרניות
- הסללה והקבצה - רציונאל חינוכי ומשמעויות חברתיות
- שינויים במדיניות ההסללה - ממסלולי לימוד מובנים ל"בחירת" מקצועות לימוד
- הסללה מנקודת המבט של התלמידים
- גישות פדגוגיות להתמודדות עם כיתה הטרוגנית
- אינטגרציה חברתית בבית הספר

#### דרישות והרכב ציון הקורס \*

##### משקל בציון הסופי \*\*

נוכחות והשתתפות - 10%	__ בחירה
דוחות קריאה - 20%	__V_ חובה
עבודה מסכמת - 70%	
סה"כ - 100%	

## רשימה ביבליוגרפית:

### עברית

- שביט, י. 1992. הסללה והתרחבות שיעורי הלמידה של ערבים ויהודים בישראל. בתוך: א. יוגב (עורך), *התפשטות ההשכלה בישראל*. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב והוצאת מסדה, עמ' 69-79.
- קאהן, ס., לינצ'בסקי, ל. ואיגרא, נ. 1995. השפעת רמת ההקבצה על ההישגים במתמטיקה בחטיבת הביניים. *מגמות* ל"ז (1-2): 93-76.
- גילקמן, ח. וליפשוטט, נ. 2013. *הוראה בקבוצות לימוד (הקבוצות) בחטיבות הביניים כראי המבחינים*. דו"ח מחקר של הרשות הארצית למדידה והערכה.
- איילון, ח. 2009. סוגים של בידול בתוכניות לימודים ואי-שוויון בהישגים. בתוך י. קשתי (עורך), *הערכה, חינוך יהודי ותולדות החינוך: אסופה לזכרו של פרופסור אריה לוי*. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, הוצאת רמות.
- רש. נ. וכפיר, ד. 2004. מיזוג חינוכי בישראל: שלושים שנים של מדיניות הססנית בצל אידיאולוגיה משתנה. *מגמות* מ"ג (1).
- מזרחי, נ., גודמן, י. ופניגר, י. 2013. "הם 'פריקים' ואנחנו 'ערסים': שלילתם של אתניות ומעמד בתפיסת תהליכי הסללה בבתי ספר בישראל. בתוך: נ. מזרחי, י. יונה וי. פניגר (עורכים) *פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל: מבט מלמטה*. ירושלים: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר.
- פניגר י. 2013. פסיכולוגיה, הסללה ואי-שוויון: הרפורמה בבתי הספר המקיפים הדתיים כמקרה מבחן. *אלנבראס* 7: 106-136.
- שחר, ח. ושרן ש. 1991. למידה שיתופית בקבוצות קטנות והישגים לימודיים של תלמידים בכיתות ח' רב-עדתיות. *מגמות* ל"ד: 211-229.
- גמוראן, א. 2017. אי-שוויון והסללה: כיוונים חדשים למחקר ולמדיניות. בתוך: ר. ארביב-אלישיב, י. פניגר וי. שביט (עורכים) *יש סיכוי לשינוי? תאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך*. תל אביב: הוצאת מכון מכון מופ"ת.
- בלנק, כ., י. שביט ומ. יעיש 2015. הסללה בחינוך התיכוני בישראל. בתוך א. וייס וד. צ'רניחובסקי (עורכים) *דוח מצב המדינה 2015: חברה, כלכלה ומדיניות* (עמ' 411-433). ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.
- קורלנדר, מ' (2017). אינטגרציה בבתי ספר: סקירת התאוריה והממצאים בתחום. בתוך: ר' ארביב-אלישיב, י' פניגר וי' שביט (עורכים), *יש סיכוי לשינוי? תאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך* (עמ' 297-320). תל אביב: הוצאת מכון מופ"ת.

English

Shavit, Y. 2007. "Educational Inequality" Pp. 1336-1340 in G. Ritzer (ed.) *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Oxford: Blackwell Publishing.

Condron, D.J. 2009. Social Class, School and Non-School Environments, and Black/White Inequalities in Children's Learning. *American Sociological Review* 74: 685-708.

Hallina M. T. 1994. Tracking: From Theory to Practice. *Sociology of Education* 67: 79-84.

Oekes, J. 1994. More than Misapplied Technology: A Normative and Political Response to Hallinan on Tracking. *Sociology of Education* 67: 84-89.

Eder, D. 1981. Ability Grouping as a Self-Fulfilling Prophecy: A Micro-Analysis of Teacher-Student Interaction. *Sociology of Education* 54: 151-162.

Yonezawa, S., Stuart Wells A. and Serna I. 2002. Choosing Tracks: "Freedom of Choice" in Detracking Schools. *American Educational Research Journal* 39: 37-67.

Oakes, J. and Guiton, G. 1995. Matchmaking: The Dynamics of High School Tracking Decisions. *American Educational Research Journal* 32: 3-33.

Burris, C. C., Wiley, E., Welner, K., and Murphy, J. 2008. Accountability, Rigor, and Detracking: Achievement Effects of Embracing a Challenging Curriculum as a Universal Good for All Students. *Teachers College Record* 110: 571-607.

Gamoran, A. 2004. Classroom Organization and Instructional Quality. Pp. 141-155 in M. C. Wang and H. J. Walberg (Eds.), *Can Unlike Students Learn Together? Grade Retention, Tracking, and Grouping*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.

Sharan, Y. 2010. Cooperative Learning for Academic and Social Gains: valued pedagogy, problematic practice. *European Journal of Education* 45(2): 300-313.

**Ben-Gurion University of the Negev**  
**The Faculty of Humanities and Social Sciences**

**Syllabus**

**Department of Education      2018-19**

**Course Name: The Education System and the Challenge of Diversity**

**Course Number: 129-2-631**

**Lecturer: Dr. Yariv Feniger**

**Goals:**

This course explores the tension between differentiation and inclusion in modern education systems, with a special emphasis on the Israeli setting. We will discuss topics such as ability grouping, tracking and social integration. Using empirical studies, we will examine equality of educational opportunities under educational policy of inclusion and under educational policy of differentiation.

**Course Chapters:**

- Introduction: expansion, inclusion and differentiation
- Expansion and differentiation: the cases of the US and Israel
- Tracking and ability grouping
- From rigid tracks to “freedom of choice”
- Pedagogical approaches that enable learning in heterogenous classes
- School integration

**Requirements:**

**Components of final grade:**

Participation	10%
Reading reports	20%
Final paper	70%
Total	100%

## Bibliography:

### עברית

שביט, י. 1992. הסללה והתרחבות שיעורי הלמידה של ערבים ויהודים בישראל. בתוך: א. יוגב (עורך), *התפשטות ההשכלה בישראל*. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב והוצאת מסדה, עמ' 69-79.

קאהן, ס., לינצ'בסקי, ל. ואיגרא, נ. 1995. השפעת רמת ההקבצה על ההישגים במתמטיקה בחטיבת הביניים. *מגמות* ל"ז (1-2): 93-76.

גילקמן, ח. וליפשוטט, נ. 2013. *הוראה בקבוצות לימוד (הקבוצות) בחטיבות הביניים בראי המבחנים*. דו"ח מחקר של הרשות הארצית למדידה והערכה.

איילון, ח. 2009. סוגים של בידול בתוכניות לימודים ואי-שוויון בהישגים. בתוך י. קשתי (עורך), *הערכה, חינוך יהודי ותולדות החינוך: אסופה לזכרו של פרופסור אריה לוי*. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, הוצאת רמות.

רש. נ. וכפיר, ד. 2004. מיזוג חינוכי בישראל: שלושים שנים של מדיניות הססנית בצל אידיאולוגיה משתנה. *מגמות* מ"ג (1).

מזרחי, נ., גודמן, י. ופניגר, י. 2013. "הם 'פריקים' ואנחנו 'ערסים': שלילתם של אתניות ומעמד בתפיסת תהליכי הסללה בבתי ספר בישראל. בתוך: נ. מזרחי, י. יונה וי. פניגר (עורכים) *פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל: מבט מלמטה*. ירושלים: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר.

פניגר י. 2013. פסיכולוגיה, הסללה ואי-שוויון: הרפורמה בבתי הספר המקיפים הדתיים כמקרה מבחן. *אלנבראס* 7: 106-136.

שחר, ח. ושרן ש. 1991. למידה שיתופית בקבוצות קטנות והישגים לימודיים של תלמידים בכיתות ח' רב-עדתיות. *מגמות* ל"ד: 211-229.

גמוראן, א. 2017. אי-שוויון והסללה: כיוונים חדשים למחקר ולמדיניות. בתוך: ר. ארביב-אלישיב, י. פניגר וי. שביט (עורכים) *יש סיכוי לשינוי? תאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך*. תל אביב: הוצאת מכון מכון מופ"ת.

בלנק, כ., י. שביט ומ. יעיש 2015. הסללה בחינוך התיכוני בישראל. בתוך א. וייס וד. צ'רניחובסקי (עורכים) *דוח מצב המדינה 2015: חברה, כלכלה ומדיניות* (עמ' 411-433). ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

קורלנדר, מ' (2017). אינטגרציה בבתי ספר: סקירת התאוריה והממצאים בתחום. בתוך: ר' ארביב-אלישיב, י' פניגר וי' שביט (עורכים), *יש סיכוי לשינוי? תאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך* (עמ' 297-320). תל אביב: הוצאת מכון מופ"ת.

English

Shavit, Y. 2007. "Educational Inequality" Pp. 1336-1340 in G. Ritzer (ed.) *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Oxford: Blackwell Publishing.

Condron, D.J. 2009. Social Class, School and Non-School Environments, and Black/White Inequalities in Children's Learning. *American Sociological Review* 74: 685-708.

Hallina M. T. 1994. Tracking: From Theory to Practice. *Sociology of Education* 67: 79-84.

Oekes, J. 1994. More than Misapplied Technology: A Normative and Political Response to Hallinan on Tracking. *Sociology of Education* 67: 84-89.

Eder, D. 1981. Ability Grouping as a Self-Fulfilling Prophecy: A Micro-Analysis of Teacher-Student Interaction. *Sociology of Education* 54: 151-162.

Yonezawa, S., Stuart Wells A. and Serna I. 2002. Choosing Tracks: "Freedom of Choice" in Detracking Schools. *American Educational Research Journal* 39: 37-67.

Oakes, J. and Guiton, G. 1995. Matchmaking: The Dynamics of High School Tracking Decisions. *American Educational Research Journal* 32: 3-33.

Burris, C. C., Wiley, E., Welner, K., and Murphy, J. 2008. Accountability, Rigor, and Detracking: Achievement Effects of Embracing a Challenging Curriculum as a Universal Good for All Students. *Teachers College Record* 110: 571-607.

Gamoran, A. 2004. Classroom Organization and Instructional Quality. Pp. 141-155 in M. C. Wang and H. J. Walberg (Eds.), *Can Unlike Students Learn Together? Grade Retention, Tracking, and Grouping*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.

Sharan, Y. 2010. Cooperative Learning for Academic and Social Gains: valued pedagogy, problematic practice. *European Journal of Education* 45(2): 300-313.